

АРХЕТИП ЯК ЧИННИК СТРАТЕГІАЛЬНОЇ РЕГУЛЯЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

БОРОВИЦЬКА

Олена,

BOROVYTSKA

Olena,

кандидат філософських наук, доцент,
докторант Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України м. Києв.

Анотація: у статті обґрунтовуються стратегіальні мисленнєві тенденції державного управління як неусвідомлювані механізми його діяльності. Архетип несвідомого розглядається як чинник її регуляції. Демонструється актуальність наукової концепції організації та регуляції процесу творчості, розробленої академіком В.О. Моляко, позаяк бачиться одним з методологічних доповнень у державному управлінні.

Ключові слова:

архетипи, державне управління, довіра, інтерсуб'єктивність, стратегія, стратегіальна регуляція, КАПУС.

УДК 17.02:316. 46

Постановка проблеми. Розглядаючи процес державного управління, завжди говоритимемо про стратегіальні тенденції його організації та регуляції, зважаючи на проблему мисленнєвого пошуку управлінцем контакту зі своїм персоналом (тут поняття «персонал» вживається у широкому його розумінні). Цей активний пошук організовується і реалізовується таким регулятором, як стратегія. Сутність стратегії як своєрідного психічного утворення, домінуючої конструктивної мисленнєвої тенденції державного управління, полягатиме у його готовності до дії як творчої взаємодії зі своїм персоналом, а чинником такої взаємодії виступатиме інтерсуб'єктивність як глибинний механізм її регуляції, вихідним принципом – принцип взаємної довіри [1, с. 81–91; 2, с. 26–39].

Варто нагадати, що поняття інтерсуб'єктивності отримало концептуальну розробку ще у феноменології Едмунда Гуссерля, видатного учня Brentano Франца – провісника феноменології. Інтерсуб'єктивність розумілася Гуссерлем як структура суб'єкта, в якій його Я дотикається до досвіду Іншого [3; 4, с. 282–297].

У нашому контексті розвідок інтерсуб'єктивності – це вихідна структурована форма досвіду як конструктивна архетипна форма психічної взаємодії. Інтерсуб'єктивна взаємодія – організована система психічної активності суб'єктів, які взаємодіють з метою створення так званого комунікативного «затишку». Така взаємодія є неможливою без уміння налагоджувати та підтримувати контакти. Її важливою рисою є спільна мета як цінність, отже, передбачення результату, що задовольняв би обоєпільні інтереси і сприяв би реалізації потреб кожного через їх взаємодію як інтерсуб'єктивну сутність [2, с. 26–39].

Діяльність управління як громадянина, свідомі «програми» його поведінки взаємодіють з різноманітними сферами психіки – генетично успадкованими й тими, що склалися на ранніх стадіях його онтогенетичного (прижиттєвого) формування. Первинний психічний досвід здатен до актуалізації як репрезентації первісних знань як прадосвіду (структурованих внутрішніх змістів як несвідомих патернів), через активацію змістів психічних станів, внутрішньо та зовнішньо детермінованих, причому на всіх етапах філо- та онтогенезу.

Міркування про ментальний код культури як про код нації мають здійснюватись через дослідження контекстуальної активації саме структур колективного несвідомого (зокрема, архетипного шару ментальності) як універсальних чинників конструювання колективної реальності – як соціальної, культурної, політичної тощо.

Отже, досліджуючи формуючу роль архетипів у державному управлінні, зважатимемо ще і на інтерперсональну особливість їх сутності. Зазначимо, що головні засади інтерперсонального підходу у сучасній психології були визначені й отримали концептуальну розробку як інтерперсональна теорія в психіатрії сучасним американським психоаналітиком і психіатром Гаррі Стеком Салліваном й, очевидно, як варіант синтезу психоаналізу та біхевіоризму [10].

Щодо доцільності й необхідності використання стратегіального підходу до дослідження організації та регуляції державного управління, він бачиться ефективним насамперед через розвідки такого процесу як творчої взаємодії. Вирішення актуальних суспільно значущих проблем неминуче детермінується стратегією як мисленневою тенденцією особистості управлінця, отже, й засобами процесу управління. Засадничими чинниками його стратегіальної регуляції виступатимуть архетип довіри й архетип інтерсуб'єктивності як вихідні структуровані форми досвіду у широкому його розумінні.

Стратегіальний підхід передбачає дослідження як управлінської природи кадрової політики загалом, так і культури мислення та професійності кожного управлінця як громадянина. Позаяк здатність керівника зрозуміти специфіку уніфікації як консолідації суб'єктивного та колективного у системі державного управління, зокрема в процесі аналізу проблемних ситуацій, ухвалення конструктивних політичних рішень, свідчатиме про особливості стратегій як його домінуючих мисленневих дій (способу мислення), глибинних тенденцій організації та регуляції процесу управління. Зауважимо, що може виникати і небезпека проявів так званого «голого» суб'єктивізму, отже, непорозуміння, а через це – отримання лише негативних наслідків від такого процесу управління. Таким чином, на підставі вищезазначених особливостей управлінця спостерігатимемо не лише сам процес конструювання діалогу, який визначатиме сутність його культурної інтенції (к-інтенції), спостерігатимемо, як вибудовуватиметься єдність Вищих предметів метафізичного пізнання як ціннісних елементів його внутрішнього досвіду як керівника (Доброчинності, Моральної Досконалості, Блага, Істини, Краси, Добра, Єдиного як спільного загального Абсолюту тощо), що конституюватимуться його екзистенційними проявами з к-інтенціями. Спостерігатимемо, як вибудовуватиметься єдність Вищих предметів з «предметами» соціальної реальності, котрі також будуть конституюватися не лише особистістю керівника як носія Вищих загальнолюдських цінностей, але і як окремим його індивідуальним (глибинним) змістом та іншими ознаками, неминуче детермінованими соціальними характеристиками тощо.

Аналіз останніх досліджень. Запропонована проблематика хоча і сягає своїми витокami глибинної психології, а саме аналітичної, проте є і завжди залишатиметься інтердисциплінарною, позаяк вибудовується на фундаментальних категоріях, поняттях, ідеях як психології, так і психіатрії, політології, соціології, державного управління, культурології, філософії (З. Фройд, К. Юнг, Гаррі Стек Салліван, Г. Лебон, Г. Тард, Дж. Мід, Е. Дюркгайм, Брентано Франц, Е. Гуссерль, І. Кон, Е. Афонін, А. Мартинов, П. Крупкін, О. Донченко, Ю. Романенко, Т. Вакулова, О. Шипунова, О. Радченко, А. Агафонов, Т. Яценко, Роберт Столороу, Бернард Брандшафт, Джордж Атвуд, А. Шюц, Т. Лукман, К. Леві-Строс, Л. Леві-Брюль, Майєрс-Брігс та ін.).

Щодо ефективності стратегіального підходу, то він реалізується, насамперед, стосовно вивчення процесу мислення таким дослідниками, як Дж. Брунер, С.М. Василейський, Л.Л. Гурова, В.М. Бондаровська, В.О. Моляко, О.В. Проскура, Т.К. Горобець-Чмут, М.Л. Смільсон та ін.

Цей підхід реалізується і стосовно вивчення багатьох видів творчої діяльності, причому на різних вікових рівнях і чималою когортою дослідників (О.І. Бедлінський, В.О. Моляко, О.Л. Музика, В.В. Рибалка, Н.А. Ваганова, Л.А. Мойсеєнко, Н.І. Череповська, В.М. Чернобровкін, С.В. Шаванов, І.М. Біла, Н.М. Латиш та ін.).

Мета дослідження. Насамперед ми вдаємося до розвідок прообразних передумов психічної активності державного управлінця як глибинних механізмів організації його діяльності. Ми не маємо на меті говорити про когнітивні параметри архетипу, на чому неодноразово акцентувалося й акцентується у психоаналітичних розвідках. Не йтиметься і про специфічні особливості опредметнення («оживлення») психічного в його архетипних проявах. Ми говоритимемо про архетипну сутність

як «динамічний» прадосвід управлінця, структурно-функціональний глибинний шар його несвідомого.

Йтиметься про прообразні передумови як психічні детермінанти стратегіальних мисленневих тенденцій державного управлінця, неусвідомлювані механізми його діяльності, де архетипи розглядатимуться як глибинні чинники її організації та регуляції.

Виклад основного матеріалу. Сутність стратегії як своєрідного регулюючого психічного утворення полягатиме в актуалізації знань та комплексу вмій як досвіду управлінця. Стратегіальна організація процесу державного управління передбачає його цілеспрямовані дії як синтетичну готовність до взаємодії. Така взаємодія, ґрунтована на засадах довіри, сприятиме актуалізації досвіду, необхідного для розуміння сутності суспільно значущих проблем. Отже, конструктивне застосування знань управлінцем і спрямовує його стратегіальний пошук вирішення проблем в інтерсуб'єктивне русло.

Віднайдення управлінцем саме чинних стратегіальних механізмів і сприятиме продуктивності його діяльності загалом. Отже, стратегіальні мисленневі тенденції як чинники продуктивної організації державного управління сприятимуть досягненню конструктивної реалізації довгоочікуваної суспільно значущої мети.

У контексті наших міркувань актуальною бачиться думка В.О. Моляко щодо розуміння стратегії як психологічного регулятора, котрий не містить детального плану, не є методом або способом вирішення завдання, а бачиться індивідуалізованою мисленневою тенденцією особистості, проявом її психологічної готовності до діяльності [9].

Сутність такого стратегіального підходу, розробленого В.О. Моляко, полягає у п'ятисходинковій моделі організації творчого процесу (системний тренінг КАРУС, за В.О. Моляко) [9]. Зауважимо, що державний управлінець за необхідності може вдаватися до модифікації того чи іншого фрагменту системи творчого тренінгу КАРУС, зважаючи на зміст і роль стратегій як мисленневих тенденцій (комбінування, аналогізування, реконструювання) організації процесу управління, власне детермінованих здебільшого формою та методом самого правління.

Зазначимо, що система КАРУС як методика ґрунтується на конкретному вивченні процесу конструкторської творчості, її циклів, а також стратегій і тактик, використовуваних у діяльності конструкторів [9]. Отже, саме за такими, віднайденими в процесі дослідження конструкторської діяльності, головними її стратегіями, система і отримала назву – КАРУС (аббревіатура найменувань стратегій) [9].

1. КОМБІНУВАННЯ (стратегія, спрямована на здійснення комбінаторних дій) здійснюється на основі аналогізування, але неминує через зміну теоретичних настанов.

2. АНАЛОГІЗУВАННЯ (стратегія, спрямована на пошук аналогів). Її роль полягає у знаходженні подібності між структурами, функціями якихось двох відмінних об'єктів (образів). На основі встановлення такої їх подібності переносимо наявну структуру чи функцію у нове рішення. Виокремлюються повні аналогії (абсолютне співпадіння структури або функції), значні аналогії (переважаюче співпадіння й використання структури або функції у новому рішенні) та фрагментарні аналогії (подібність або часткова подібність елементів /функцій/ обох об'єктів /образів/ та їх використання у новому рішенні). Згодом виокремлюються близькі аналогії (порівняння однотипних предметів /образів/), віддалені аналогії (порівняння різнотипних предметів /образів/, залежно від того, до якого класу вони належать), дуже віддалені аналогії (порівняння абсолютно різних предметів /образів/, причому як структурно, так і функціонально). Зауважимо, що стратегія пошуку аналогів може переплітатися з іншими стратегіями (комбінування, реконструювання тощо).

3. РЕКОНСТРУЮВАННЯ (стратегія реконструктивних дій) здійснюється також на основі аналогізування й неминує через зміну теоретичних настанов.

4. УНІВЕРСАЛЬНИЙ ПІДХІД (рівномірне гармонійне поєднання вищезазначених дій). Застосування універсальної стратегії ґрунтується на одностайному або ж почерговому використанні трьох попередніх – аналогізування, комбінування та реконструювання.

5. СТРАТЕГІЯ ВИПАДКОВИХ ПІДСТАНОВОК (або стратегія «спроб» і «помилка»). Пошук виходу з «глухого кута» шляхом «мозкового штурму». Фіксуються та використовуються всі можливі уявні варіанти випадкових образів у рішенні завдання. (Для детального ознайомлення з тренінговою методикою КАРУС – див. «Творческая конструктология (пролегомены)» – автор В.А. Моляко) [9].

Наприклад, стратегія пошуку аналогів, в основі котрої лежить механізм еталонування, ґрунтується на пошуку еталонів з попереднього досвіду. Ці еталони можуть збігатися з об'єктом розуміння – у цьому випадку йтиметься про впізнавання і пригадування. В інших випадках еталони суб'єкта можуть мати ознаки, якості чи властивості, подібні до об'єкта розуміння. У такому випадку йтиметься про більш або менш віддалені аналогії.

Складнішою є стратегія комбінування. Вона полягає в тому, що суб'єкт або зіставляє складові частини завдання, або конструює складові різних елементів знань та попереднього досвіду. Особливо виразно ця стратегія проявляється в разі вирішення неординарних проблем, вирішення яких вимагає головним чином перекомбінування, отже реконструювання складових елементів вихідної умови проблеми завдяки домінуючій стратегіальній дії як мисленнєвої тенденції, детермінованої колишнім досвідом.

Разом з тим зазначається, що стратегії пошуку аналогів та комбінування не завжди здатні забезпечити успішність процесу управління. Досить часто, залежно навіть від форми чи методу державного правління, специфічна «конструкція» процесу управління може передбачати і існування прихованих сенсів та вимагати від управління використання декількох способів (шляхів) організації процесу. Зокрема, він може використати шаблонний засіб як метод управління, що може призвести до одержання правильного результату, або усвідомлення неможливості використання цього засобу. У ситуації, коли управлінець здатен використати інший спосіб як дієвий засіб процесу управління, подивитися на нього з іншого боку, відмовитися від попереднього як гальмуючого, тоді йтиметься про використання суб'єктом стратегії реконструювання.

Універсальна стратегія дає змогу відмовлятися від стереотипів у процесі розуміння та пошуку вирішення завдання. Ця стратегія передбачає використання у згорнутому вигляді згаданих вище стратегій.

Досліджуючи прообрази передумови як критерії розуміння процесу актуалізації неусвідомлюваних компонентів як глибинних механізмів несвідомого в процесі управління, надаємо перевагу стратегіальній мисленнєвій тенденції підстановок як особливій дії, здатної активувати насамперед роботу несвідомого в процесі застосування наявного способу управління.

Зауважимо, що в процесі державного управління необхідно зважати на передумови несвідомого вибору стратегії управління, що є досить значущим у такому процесі. Передумовами неусвідомлюваних дій як мисленнєвих тенденцій психіки управління виступатимуть прообрази передумови. Архетипи завжди слугуватимуть психічним фундаментом таких прообразних передумов його мисленнєвої активності. Отже, прообразними передумовами стратегіальної організації та регуляції процесу державного управління виступатимуть вихідні структуровані форми досвіду управління (архетипи як прообрази) у широкому його розумінні.

Як відомо, критерієм успішності будь-якої взаємодії слугує довіра як стратегіальний чинник її ефективності. (Про довіру як глибинний механізм актуалізації успішності взаємодії див. статтю «Архетипні витоки довіри: дитяча ідентичність в умовах перма-

ментного очікування» [1, с. 81–91]). Актуальним рефреном звучить і як пам'ятка кожного держуправління його етична відповідальність, і як показник його професійної придатності, так і показник усталеності самого феномена етичності як чинника його духовності загалом.

Досить важливо, щоб глибинні нюанси домінуючої стратегії поведінки не накладалася на вибір етичних засобів регуляції управління, насамперед щоб запобігти регресії як деструктивному способу функціонування психіки загалом, за необхідності вчасно попередити її. А це пов'язано, як відомо, з такими феноменами, як повага, довіра, відвертість, щирість, надійність, адже вони відіграють дієву роль у процесі управління і, насамперед, як елементи так званої «психодинамічної діагностики» та слугують інтуїтивним критерієм вибору стратегії поведінки. У разі такого порушення виникатиме безвихідь, загроза використання маніпулятивної стратегії як девіантної стратегії організації та регуляції управління. Отже, тоді жодна із запропонованих стратегій (комбінування, аналогізування, реконструювання, універсальний підхід, стратегія випадкових підстановок) як операційна мисленнева тенденція не буде продуктивною та ефективною в процесі державного управління.

Варто не забувати, що сутність стратегії як своєрідного психічного утворення полагатиме як в усвідомлюваній, так і неусвідомлюваній готовності управління до дії як взаємодії. Якраз довіра супроводжуватиметься інтерсуб'єктивністю як чинником продуктивної організації будь-якого управління. Саме їх одноставна актуалізація і сприятиме якомога швидшому досягненню конструктивної реалізації управлінської мети.

Довіра завжди є вихідною формою впевненої взаємодії, позаяк процес управління має здатність як конструювати, так і реконструювати реальність. Тоді не що інше як довіра інтегрує думки до мирного співіснування та конститується їх змістом. Отже, довіра слугує культурним ресурсом.

Архетип інтерсуб'єктивності є символічним образом несвідомої «колективної психіки», особливою домінантою у формуванні та розвитку колективної свідомості. Саме такий структурний образ управлінської психіки, в якому домінує Самість, і здатен, насамперед, «бачити» довіру як принцип мирного співіснування в контексті взаємодії як реалізації спільних суспільно значущих інтересів. Ідея довіри розглядається як ідея взаємного порозуміння, консенсусу. Довіра – елемент позиції, і якщо інтереси узгоджуються навзаєм, тоді і пропозиція щодо їх реалізації також узгоджується навзаєм. Проте в окремих випадках потрібні стратегії нейтралізації або стратегії уніфікації різноманітних психічних станів насамперед у контексті активації рецесивних структурних образів психіки, зокрема Персона (об'єктивація її інфляційної форми) або Тіні.

Отже, у такому контексті актуальним рефреном звучатиме думка про архетипний невроз! Продуктивною є участь держуправління, якщо він відчуває і коригує у своїй психіці ці рецесивні ознаки та здатен побачити їх у психіці інших! Наприклад, на думку О.А. Донченко, архетипні неврози є наслідком відсутності роботи власної душі людини, і саме в цьому сенсі вони є позаперсональними [8]. Людина, якій не відкрилися власні душа і дух, як правило, часто акцентує увагу на біблійних заповідях, багато говорить про те, яким треба бути, як треба жити, стає фанатичним патріотом, націоналістом, революціонером чи дисидентом, тобто виконує роль Героя або Жертви з есхатологічного міфу [8].

Архетипні форми психіки розумітимемо як первинні несвідомі інтенції, що реалізують себе як усталені патерни поведінки. Будь-який вид стратегіальної тенденції, що визначається переважаючими мисленневими діями (аналогізування, комбінування, реконструювання), детермінується структурованими формами досвіду. Така, детермінована досвідом, стратегіальна тенденція здатна також детермінувати процес державного управління, спрямовуючи потік мисленневого пошуку у певний,

не завжди конструктивний (залежно від актуалізації домінуючої архетипної форми психічного) спосіб ухвалення рішення.

Ефективність процесу державного управління полягатиме у своєчасному виявленні управлінцем такої деконструюючої участі архетипних форм. Отже, як значалося вище, це прояв його рецесивної форми психіки, зазвичай актуалізованого настановлення (фіксованого), що здатне відобразитися у самому процесі управління. Це переважно актуалізація у пам'яті управлінця його колишньої нереалізованої потреби як форми негативного досвіду. Нагадаємо, що така перманентна актуалізація колишньої нереалізованої потреби набуватиме ефекту незавершеної дії (за Б.В. Зейгарник) [5; 6; 7], що здебільшого обумовлюватиме відсутність контакту управлінця зі своїм персоналом й отже ставатиме суттєвою перепоною у подальшій організації процесу управління загалом.

Висновки. Тренінгова методика КАРУС дозволяє управлінцю впродовж усього процесу імпліцитно «втручатися» у своє актуалізоване настановлення, зосереджуючись на передумовах формування стратегії та несвідомій її регуляції. Управлінець намагається зосередитися, щоб відрефлексувати свою неусвідомлювану активну спрямованість на організацію процесу управління з допомогою тієї чи іншої стратегії із системи КАРУС.

Зазвичай система стратегій завжди модифікується управлінцем, що сприяє продуктивному та ефективному процесу управління. Державний управлінець повинен зважати насамперед на передумови динаміки структурно-функціональних особливостей своїх стратегіальних мисленневих тенденцій, спостерігати за ними, яким чином у процесі управління відбувається трансформація самих елементів уявної схеми як структури управління (окремих міні-структур схематичного образу процесу управління). За якою стратегією, і що саме управлінець коригує (змінює)? Одночасно він з'ясовує і смислові закономірності вже новостворених структур як автономних міні-структур майбутньої цілісної моделі (схеми) управління, намагається з'ясувати передумови активації глибинних чинників своєї активності як так звану «смислово регуляцію» стану психологічної готовності до мисленневих дій (аналогізування, комбінування, реконструювання тощо) як стратегій управління. Державний управлінець виконує роль конструктора впродовж усього процесу управління. Таким чином, він спрямовує свою увагу не лише на усвідомлення «прихованих» механізмів, як таких, що заважають йому в процесі управління, але і сприяє формуванню власного вміння відрефлексувати психологічну готовність до дій (аналогізування, комбінування, реконструювання), віднаходити переважаючу мисленневу тенденцію як домінуючу стратегію управління. Таким чином, він може актуалізувати свої відчуття впевненості у такому виборі.

Отже, головне у стратегіальній організації та регуляції держуправління – здатність відрефлексувати стан психологічної готовності до аналогізування, комбінування чи реконструювання як його розумових тенденцій і визначити домінуючу мисленневу дію як конструктивну у вирішенні проблеми.

Модель образу управління як його схема, сконструйована в уяві управлінця, є динамічною. У процесі мисленневої роботи вона розвивається, «обростає знахідками», доповнюється все новими «фарбами». Держуправлінець демонструє знання, накопичені ним раніше, як конструктивні через схильність як готовність до дії вибудувати якісь нові структури з такого раніше накопиченого досвіду. Таким чином, він здатен привнести нове у свої враження і змінити їх з допомогою мисленневої дії як стратегіальної тенденції так, що в результаті виникне раніше не існуючий образ як Нове Рішення – ефективний спосіб управління. Тобто, він складе основу своєї майбутньої дії, яку ми назвемо його новою стратегією поведінки як новою стратегією державного управління. Минуле зафіксовано в образах пам'яті, а майбутнє представлено у мріях і фантазіях, втілено в образній конструкції через вер-

бальну, а згодом дієву репрезентації. Відбувається перетворення як переробка даних накопиченого досвіду, в результаті чого структурується нове уявлення про спосіб як бажаний ефективний метод управління – довгоочікуване рішення проблеми.

Таким чином, державний управлінець формує здатність до створення чуттєвих образів на основі його схильності до дії як психологічної готовності (стратегіальної мисленнєвої тенденції) перетворити (змінити) неефективний спосіб державного управління. Процес створення образу (майбутньої схеми) управління перебігає в уявному як «наочному» плані й має змогу трансформувати навіть саму стратегію, за необхідності вдатися до заміни однієї на іншу тощо, може репрезентувати досвід у будь-якій формі відображення, проте через створення не лише чуттєвих образів, але і продукування нових думок як конструктивних ідей. Отже, таким чином репрезентується схема майбутніх дій як ефективного методу державного управління.

Проте зауважимо, що в уяві неодноразово може актуалізуватися ще і та чи інша психологічна проблема (наприклад, колишня нереалізована потреба тощо). Тоді створений образ проблеми сприймається самим управлінцем здебільшого відсторонено й «живе» ніби незалежно від свого «творця». Хтось її може миттєво відчувати, іншому для цього доводиться докладати чималих зусиль. Зауважимо, що в пригоді знову-таки ставатиме стратегія як психічний регулятор. Отже, в уяві відсікаються зайві подробиці, виникають єдино точні деталі, визначається так званий ступінь достовірності, супроводжуваний найсміливішою вигадкою, зіставляються елементи структури як крайності проблеми.

Отже, народжуються саме ті конструктивні несподіванки, котрі потребують негайного їх втілення. Модель образу, сконструйована в уяві, є динамічною. Управлінець намагається втілити знайдене, сприяючи «прочитанню» його змісту як власного рішення проблеми. Зауважимо, що в особистості, схильної до конструювання, домінуватиме такий тип стратегіальної мисленнєвої тенденції, як творче моделювання образу (майбутнього методу) управління. Отже, тоді управлінець не перебуватиме в довгоочікуваному стані рішення проблеми. Звісно, це не свідчення того, що він несе в своїй уяві вже готовий «конструкт».

Зауважимо, що мислення управлінця, активно працюючи, вдається і до різноманітних «спроб» і «помилко» (тут – стратегія випадкових підстановок). Відбувається пошук виходу з «глухого кута» шляхом «мозкового штурму». Фіксуються та використовуються всі можливі уявні варіанти конструкцій випадкових образів у рішенні проблеми. Відбувається так званий творчий пошук. Саме тут особливого значення надаватимемо інтуїції. Якщо він здатен її почути, тоді знаходження рішення проблеми відбуватиметься, ніби випадково, інтуїтивно й оцінюватиметься ним як єдино правильне та слугуватиме тим потужним імпульсом подальшої роботи його уяви.

Зауважимо, що саме феномен інтуїції як так званого «бокового бачення» є доволі значущим і в пошуках ефективного способу управління. Динаміка такої мисленнєвої стратегії ґрунтується на принципі зворотного зв'язку як регулюючого механізму, позаяк сам принцип зворотного зв'язку є тим фізичним енергетичним критерієм функціонування людського організму як біологічного виду загалом, не лише його психічного!

Державне управління як Конструктивний образ процесу демонструє складну комплексну структуру, котрій притаманні цілісність, системність, актуальність, суб'єктивність, неповна експлікація, континуальність, динамічність й недосяжність всеохоплюваності сприймання.

Отже, державне управління як образ процесу управління є продуктом трансформації перцептивного, когнітивного й афективного досвіду, функціонує на різних рівнях усвідомлюваності, завдяки неминучому поєднанню знань і переживань як досвіду, і лише частково підлягає вербальній інтерпретації.

Виникає необхідність побудови інтерсуб'єктивної як стратегіальної моделі державного управління з участю образів-переживань як своєрідних форм досвіду – структурованих елементів ментального, актуалізованих усталених форм переживань як критеріїв (прообразних передумов) організації та регуляції процесу державного управління. Архетип інтерсуб'єктивності сприяє внутрішній колективній єдності, актуалізує необхідність взаємопорозуміння людей, що ґрунтується на взаємній довірі!

Висновок — діяльність державного управління у форматі інтерсуб'єктивності демонструє його щирість та відвертість, вимагає від нього вміння керувати так, щоб громадська думка або вимога завжди заслуговували на увагу, мали сенс і цінність як загальнозначущі в контексті покращення роботи державної структури, отже, процесу управління загалом. Також у нашому форматі розуміння процесу державного управління важливе значення матиме публічність у структурі органів виконавчої влади і як спосіб налагодження командної роботи, так і як спосіб формування відносин між працівниками, позаяк така публічність ґрунтується на засадах довіри, поваги, надійності, відвертості, щирості. Зasadничим чинником інтерсуб'єктивної публічності слугуватиме і відсутність упередженості та дискримінації за віковими, соціальними чи гендерними ознаками, віросповіданням, культурними відмінностями, фізичними вадами тощо. Отже, інтерсуб'єктивність завжди засновується на відвертості та щирості і як модель поведінки державного управління ґрунтується на принципі взаємної довіри.

Інтерсуб'єктивна модель управління забезпечить функціонування принципу внутрішньої відповідальності посадовця (як його «незаплямованої» честі та гідності), тому і не вимагатиме від нього або органів влади пояснення й обґрунтування їхніх політичних дій публічно. Позаяк значущість та закономірність такого психологічного принципу визначається тим, що він гарантує дотримання і інших процесуальних принципів ефективності, результативності, продуктивності та передбачуваності процесу.

Інтерсуб'єктивність є глибинною стратегією організації та регуляції державного управління й, отже, слугує критерієм його ефективності та продуктивності. Актуалізація інтерсуб'єктивної сутності особистості посадовця сприятиме стратегіальній регуляції державного управління, заснованого насамперед на принципі взаємної довіри як принципі зворотного зв'язку будь-якого управління!

Особливе значення тренінгової системи КАРУС як методологічного доповнення у державному управлінні полягатиме в тому, що, з'ясовуючи прообразні передумови структурно-функціональних закономірностей стратегіальних тенденцій управління, вивчаємо його схильність до тієї чи іншої мисленнєвої дії, синтетичної психологічної готовності, що ґрунтується на його усталеній як домінуючій тенденції мисленнєвого пошуку успішного способу рішення проблеми.

Отже, актуальність стратегіального підходу мотивується його інтегративністю завдяки ознакам універсальності та мобільності. Таким чином, так звана його «терапевтична місія» полягатиме в організації державного управління як творчого процесу.

Список літератури:

1. Боровицька О.М. Архетипні витоки довіри: дитяча ідентичність в умовах перманентного очікування / О.М. Боровицька // Соціальна психологія : науковий журнал / гол. ред. Ю.Ж. Шайгородський. – Київ, 2012. – № 3 (53). – С. 81–91.
2. Боровицкая Е.Н. Интерсубъективная сущность архетипа как проблема практической феноменологии (в поисках универсальной методологии исследования) / Е.Н. Боровицкая // Символическое и архетипическое в культуре и социальных отношениях: сборник материалов международной научно-практической конференции (Пенза-Прага, 5–6 марта 2011 года). – Пенза-Прага, 2011. – С. 26–39.

3. Гуссерль Э. Кризис европейских наук и трансцендентальная феноменология. Введение в феноменологическую философию / Э. Гуссерль // Вопросы философии. – 1992. – № 7.
4. Гуссерль Э. Логические исследования : Т.2. 4.1. Исследования по феноменологии и теории познания. Исследование V. Об интенциональных переживаниях и их «содержаниях» / Э. Гуссерль // Проблемы онтологии в современной буржуазной философии. – Рига, 1988. – С. 282–297.
5. Зейгарник Б.В. Личность и патология деятельности / Б.В. Зейгарник. – М., 1971.
6. Зейгарник Б.В. Патология мышления / Б.В. Зейгарник. – М., 1962.
7. Зейгарник Б.В. Патопсихология / Б.В. Зейгарник. – М., 1976. – 238 с.
8. Донченко О.А. Архетиповый менеджмент / О.А. Донченко. – Кировоград, 2012. – 264 с.
9. Моляко В.А. Творческая конструкторология (пролегомены) / В.А. Моляко. – К., 2007. – 388 с.
10. Салливан Г.-С. Интерперсональная теория в психиатрии / Г.-С. Салливан. – Москва ; СПб, 1999. – 346 с.